

ΤΡΕΙΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΝΑ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΔΙΚΑΙΟ

Mireille Delmas-Marty

Νομική Βιβλιοθήκη

Μετάφραση: Ηρώ Σαγκουνίδου-Δασκαλάκη

Διάρθρωση Έργου

Εισαγωγικό Σημείωμα

Κεφάλαιο 1ο: Η χίμαιρα της παγκοσμιοποίησης

Κεφάλαιο 2ο: Είναι δυνατή η παγκοσμιοποίηση;

I. Εντάσεις ανάμεσα στην οικονομία και τα δικαιώματα του ανθρώπου

A. Από τη πλευρά της οικονομίας

B. Από τη πλευρά των δικαιωμάτων του ανθρώπου

II. Η αναγνώριση της αλληλεξάρτησης ανάμεσα στην οικονομία και τα δικαιώματα του ανθρώπου

Συνεπειες της αρχής του αδιαιρέτου

III. Αντίθεση οικονομίας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

Διάρθρωση Έργου

Κεφάλαιο 3ο: Είναι νομικά λογική η παγκοσμιοποίηση;

I. Ενοποίηση

II. Εξομοίωση και εναρμόνιση

III. Corpus Juris

Κεφάλαιο 4ο: Είναι ηθικά ευκαταία η παγκοσμιοποίηση;

I. Κατάκτηση της Δημοκρατίας

II. Σχετικά με τον όρο “Καινούριες εξουσίες που εξουσιάζουν τον κόσμο”

III. Σχετικά με την αναντιστοιχία των διεθνών θεσμικών οργάνων

IV. Στόχοι κατάκτησης της Δημοκρατίας

V. Η έννοια της ανθρωπότητας

Επίλογος: Η ελπίδα της συγγραφέως

Εισαγωγικό σημείωμα

- Θέμα Βιβλίου:

- A. Το μέλλον του ανθρώπου, λόγω της παγκοσμιοποίησης
- B. Επιθέσεις σχετικά με την οικουμενικότητα, προς τα ανθρώπινα δικαιώματα

- Ερωτήματα:

- A. Πως μπορούμε να αποφύγουμε την ηγεμονική τυποποίηση και τη σύγκρουση των ιδιαιτεροτήτων;
- B. Είναι δυνατή η παγκοσμιοποίηση του δικαίου;
- C. Είναι νομικά λογική
- D. Είναι ηθικά επιθυμητή;

Κεφάλαιο 1ο: Η χίμαιρα της παγκοσμιοποίησης

Χρονολογίες Σταθμοί:

- Μεσαίωνας; διδασκαλία Κοινου (Εθιμικού) Δικαίου, ερμηνεία τοπικού, μη ύπαρξη Εθνικού Δικαίου
- Ανάδειξη Κρατών- 19ος αιώνας: εθικοποίηση δικαίου, γέννηση Συγκριτικού Δικαίου, και επαναφορά ονείρου παγκοσμιοποίησης (Συγκέντρωση Παρίσι 1900)
- Α΄ και Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος: διαρκής υποβάθμιση ανθρώπου, επαναφορά ανθρωπίνων δικαιωμάτων
- Μεταπολεμική Περίοδος: εξελίξεις στον τομέα των δικαιωμάτων του ανθρώπου (Διακήρυξη 1948)

Κεντρικός άξονας βιβλίου: συνδυασμός οικονομίας-δικαιωμάτων, για την αποφυγή ηγεμονικής παγκοσμιοποίησης ⇒ κοινό πολλαπλό δίκαιο. Ανακύπτουν τρία ερωτήματα:

1. Είναι δυνατή η παγκοσμιοποίηση;
2. Νομικά λογική;
3. Ηθικά ευκταία;

Κεφάλαιο 2ο: Είναι δυνατή η παγκοσμιοποίηση του δικαίου:

- Παγκόσμιο Δίκαιο μόνο σε ορισμένους τομείς
- Πίεση (συγκρουσιακή) δικαιωμάτων και οικονομίας
- Αίρεται με την αλληλεξάρτηση αστικών-πολιτικών και οικονομικών-κοινωνικών δικαιωμάτων
- Χωρίς να καθίστανται αναπόφευκτες οι συγκρούσεις δικαιωμάτων-οικονομίας

I. ΟΙ ΕΝΤΑΣΕΙΣ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

A. Από τη πλευρά της οικονομίας

- Δεσπόζει η έννοια της ολικοποίησης
- Επικρατεί ο νόμος του πιο ισχυρού με τρεις τρόπους:
 - Ηγεμονικό δίκαιο: (ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ: νόμος Αμάτο-Κένεντυ 5ης Αυγούστου 1996 ⇒ απαγόρευση εμπορίου και επενδύσεων άνω των 40.000.000 στο Ιράκ και τη Λιβύη ⇒ Αποδοκιμασία λόγω εξωεδαφικής εφαρμογής νόμου, ουσιωδώς ασύνδετα τα Κράτη αυτά). Πιθανότητα κατάληξης της παγκοσμιοποίησης σε ηγεμονία
 - Αγορά νόμου: μια, κανόνες δικαίου πολλοί, και ανταγωνίζονται ⇒ ο εμπλεκόμενος επιλέγει τον συμφέροντα
 - Νόμος αγοράς: απαφυγή ιδιοποίησης του κανόνα προς όφελος των επενδυτών, γνώση του καλύτερου κανόνα δικαίου για επιλογή ≠ εξωεδαφικούς. Σεβασμός αρχών Διεθνούς Δικαίου

B. Από τη πλευρά των δικαιωμάτων του ανθρώπου: Στον καθένα το σύμπαν του

- κοινή γλώσσα, όταν αναγνωρίζεται ως κοινή, χωρίς να υφίσταται κάποια άρνηση και με πρόθεση την οικομενικότητα ⇒ εμπλουτισμό της σημασίας του όρου “δικαίωμα”
- Ζήτημα διανοητικού ενδιαφέροντος
- Τα δικαιώματα στηρίζονται σε βασικές αρχές και εξαρτώνται κοινωνικούς, οικονομικούς, θρησκευτικούς, πολιτικούς και πολιτισμικούς παράγοντες.
- Διαπίστωση ανάπτυξης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, και πολλών εμποδίων, που πρέπει να ξεπεραστούν με:
 - Διαχωρισμό: όλοι γεννιούνται ίσοι, αργότερα δημιουργούνται ασυμμετρίες, λόγω επιλογών των Κρατών ανάμεσα σε κείμενα του Ο.Η.Ε. Ανθρώπινη ύπαρξη υφίσταται, εφόσον ένα άτομο απολαμβάνει όλα τα δικαιώματα
 - Ιδιαιτερότητες: ποικιλόμορφες. Πολιτισμικές και θρησκευτικές = ατομιστικές. Πολιτικές πιο έντονες (δικαίωμα προσφυγής στα Διεθνή Δικαστήρια, απαραβίατα δικαιώματα)
 - Καθένας στο δικό του χώρο: μέθοδος άρνησης της παγκοσμιοποίησης, καταχρηστική επικύρωση διεθνών κειμένων, με στόχο την εθνικοποίησή τους.

II. Η αναγνώριση της αλληλεξάρτησης ανάμεσα στην οικονομία και τα δικαιώματα του ανθρώπου

- A. Οικονομικά, κοινωνικά δικαιώματα είναι μέρος ανθρωπίνων δικαιωμάτων
- Εγγύηση συνόλου δικαιωμάτων \Rightarrow οικονομικότητα
 - Δικαιώματα: συνεκτικά και αδιαίρετα, αναπτύσσονται όλα μαζί, αλληλοεξαρτώνται. Προστατεύονται όλα τα ίδια. Δεν αποκλείεται η ιεράρχησή τους.
 - Κριτική Διαχωρισμού: πρακτική-θεωρητική. Διάκριση δικαιωμάτων βάση της φύσης τους σε:
 1. Αστικά και Πολιτικά
 2. Τα υπόλοιπα

και με βάση τις σχέσεις που επιτελούν \Rightarrow Αρχή αδιαίρετου \Rightarrow Διάκριση των λειτουργιών σε:

1. Νομοθετική - Πολιτικά, Πολιτισμικά Δικαιώματα
2. Εκτελεστική - Αστικά, Πολιτισμικά Δικαιώματα

Συνέπειες της Αρχής του Αδιαίρετου

A. Δημιουργία οργάνων, άσκηση ελέγχου

B. Ιεράρχηση των αξιών \Rightarrow προστασία ανθρωπίνων δικαιωμάτων

- Στα αστικά-πολιτικά δικαιώματα έχουμε:
 1. διπλή κλίμακα απαράβατων δικαιωμάτων, όχι απόλυτης προστασίας
 2. τετραπλή κλίμακα: δικαιώματα απόλυτης προστασίας, απαράβατα με ορισμένες αποκλίσεις, , και δικαιώματα σχετικής προστασίας ισχυρής, και μικρής
- Στα οικονομικά-πολιτισμικά και κοινωνικά δικαιώματα: Ιεράρχηση λιγότερο ευδιάκριτη

III. Αντίθεση Οικονομίας- Δικαιωμάτων του ανθρώπου

→ Οικονομία:

1. Ατομικό όφελος
2. Θεσμός Απαράδεκτου Αποκλεισμού ⇒ ανισότητες, ανεργία
3. Νομοθεσίες (κοινωνική ρήτρα) για τη καταπολέμησή κοινωνικών φαινομένων
4. Ενέργειες με βάση τη προσωπική και επιχειρησιακή ηθική, και όχι το δίκαιο ⇒ παιδική εργασία

Όλα τα παραπάνω αποτελούν αποδείξεις των εντάσεων που επικρατούν μεταξύ οικονομίας και δικαιωμάτων

Κεφάλαιο 3ο: Είναι νομικά λογική η παγκοσμιοποίηση;

- Πολλαπλοί νομικοί κανόνες \Rightarrow Αταξία
- Λύση: Η διευθέτησή τους
- 1ο παράδοξο: αταξία \Rightarrow αποπροσανατολισμός, ύπαρξη κοινού δικαίου = αδύνατη.

- ΘΑ ΒΟΗΘΟΥΣΕ Η ΕΞΑΛΕΙΨΗ ΤΩΝ ΚΑΝΟΝΩΝ ΔΙΚΑΙΟΥ;

Με την έννοια της μείωσης όχι, παρά μόνο με την έννοια της ρύθμισής τους

- 2ο παράδοξο: εθνικά περιθώρια ερμηνείας

Η διευθέτηση του πολλαπλού \neq Ενοποίηση

I. Ενοποίηση

- Ενοποίηση: προκύπτει από τη σύγκριση των συστημάτων δικαίου, και το συγκριτικό δίκαιο. Στηρίζεται σε διεθνή κείμενα, και έχει ως στόχο την αντιμετώπιση ενεργειών, όμοιων, με αυτές των διεθνών συνθηκών.
- Αποτελεσματική εφαρμογή σύγκρισης συστημάτων και δικαίων στην Ευρώπη, λόγω:
 1. Όλα τα κράτη = μη ηγεμονικό καθεστώς
 2. Συστήματα με κοινές και νομικές ρίζες

Π.Χ. : κανένα κράτος της Ευρώπης δεν επιβάλλει ως ποινή τη θανατική, και όλα εφαρμόζουν την αρχή της “εύλογης” διάρκειας μια δίκης

* Υπάρχουν, ωστόσο, και αποκλίσεις στα συστήματα δικαίου των Κρατών της Ευρώπης

II. Εξομοίωση και Εναρμόνιση

- Μέθοδοι αντίθετες προς την ενοποίηση
- Εξομοίωση: ένταξη όμοιων διεθνών κανόνων, στους εθνικούς
- Ενοποίηση: εφαρμογή στις μεγάλες αποκλίσεις , χωρίς να τις εξαλείφει ⇒ πλουραλισμό. Μικρή ενοποίηση = ηθική, θρησκεία, λόγω της ύπαρξης πολλών ιδιαιτεροτήτων ≠ Μεγάλη ενοποίηση = δικαιοσύνη, αμεροληψία. Προϋποθέσεις:
 1. Σαφήνεια
 2. Αντικειμενικότητα
 3. Αυστηρότητα

ΧΩΡΙΣ ΑΥΤΕΣ Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ ΘΑ ΒΡΙΣΚΟΤΑΝ ΣΕ ΑΤΑΞΙΑ, ΟΤΑΝ ΔΕΝ ΥΠΗΡΧΕ ΕΝΟΠΟΙΗΣΗ

III. Corpus Juris

- Μέθοδος, που βρίσκεται στο ενδιάμεσο εξομοίωσης-ενοποίησης
- Δείχνει τον τρόπο ενοποίησης ακόμα και του Ποινικού Δικαίου,
- Μέσω:
 1. της διεξαγωγής δικών ενώπιον εθνικών δικαστών, και
 2. της εγαμογής ενοποιημένων κανόνων, που καθορίζονται σε αυτό

Κεφάλαιο 4ο: Είναι ηθικά ευκταία η παγκοσμιοποίηση:

- Δημοκρατικές αξίες = μη εγγυημένες
- Η Δημοκρατία είναι το παν

- **Τι σημαίνει, όμως, ο όρος αυτός;**

Δημοκρατία = η ελεύθερη επιλογή των κυβερνώντων από τον λαό, και ο σεβασμός των δικαιωμάτων του λαού από τους κυβερνώντες

I. Κατάκτηση της Δημοκρατίας

- Σημαντικό ζήτημα
- Επιτυγχάνεται, μέσω:
 1. Της αναζήτησής της, και
 2. Του συνδυασμού πλουραλισμού-δημοκρατίας, και δημοκρατίας-ανθρωπίνων δικαιωμάτων

- Μακρινή η κατάκτησή της λόγω:
 - A. της αδυναμίας των παγκόσμιων θεσμικών οργάνων απέναντι στις “καινούριες εξουσίες που κυβερνούν τον κόσμο” = εξωτικός λόγος
 - B. Αναντιστοιχία των οργάνων αυτών. Δημιουργία κοινού δικαίου, απουσία εκδημοκρατισμού του (κυριαρχία εκτελεστικής εξουσίας, αδυναμία νομοθετικής, και αβεβαιότητα δικαστικής εξουσίας)

II. Σχετικά με τον όρο “Καινούριες εξουσίες που εξουσιάζουν τον κόσμο”

1. Πολυεθνικές εταιρείες-δίκτυα \Rightarrow κατάρρευση αγοράς, και δημοκρατίας
2. Βιο-εξουσία: επιστημονικά δίκτυα, ραγδαία αναπτυγμένα \neq εξουσίες των διεθνών οργάνων
3. Μ.Μ.Ε: προωθούν ηγεμονικό οικονομικό δίκαιο

III. Σχετικά με την αναντιστοιχία των διεθνών θεσμικών οργάνων

Έχουμε:

A. Κυριαρχία Εκτελεστικής Εξουσίας

- Σε ευρωπαϊκό επίπεδο: όργανα με ρυθμιστικές αρμοδιότητες
- Σε παγκόσμιο επίπεδο: διαπραγματεύσεις εκλεγμένων αντιπροσώπων ⇒ κανόνες δικαίου

A. Αβεβαιότητα Δικαστικής:

- Πρώτος φραγμός με το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο

Γ. Αδύναμη Νομοθετική Εξουσία:

- Νομοθέτηση κανόνων = εθνικό ζήτημα (ΠΛΕΟΝ ΔΕΝ ΙΣΧΥΕΙ)

IV. Στόχοι κατάκτησης της Δημοκρατίας

A. Συγκρότηση διεθνών δημοκρατικών και πλουραλιστικών θεσμικών οργάνων

- Κυριαρχία τους = δύσκολη σε παγκόσμιο επίπεδο \neq Κρατική, και λαϊκή κυριαρχία
- Ανάγκη διάκρισης θεσμικών οργάνων σε:
 1. Διακρατικά-φυγόκεντρα: (Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ)
 2. Όργανα τάξης: με κεντρομόλο κλίση (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο)

V. Η έννοια της ανθρωπότητας

- Κακή φήμη
- Υποδούλωση ανθρώπου στη πρόοδο \Rightarrow ολοκληρωτισμός φονταμενταλισμός των δικαιωμάτων
- Κληρονομιά = παγκόσμια αλληλεγγύη, και προστασία της, ως υπόσχεση στις επόμενες γενιές

Επίλογος: Η ελπίδα της συγγραφέως

- Εκφραση αισιοδοξίας για έναν κατοικήσιμο κόσμο, όπου δε θα υπάρχουν διακρίσεις και δε θα καταστρατηγούνται θεμελιώδη δικαιώματα
- Δρόμος μακρύς για τη κατασκευή αυτού του κόσμου
- Η εξελίξεις και ανάπτυξη ανά τους αιώνες είναι αντιληπτή
- Δεν είναι λίγες οι καταστροφές που υπέστησαν τα Έθνη
- Προϋποθέσεις του κατοικήσιμου κόσμου, και της δημιουργίας κοινού δικαίου της ανθρωπότητας:
 1. η παγκοσμιοποίηση να είναι δυνατή
 2. νομικά λογική
 3. και ηθικά ευκταία

ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ ΠΟΛΥ